

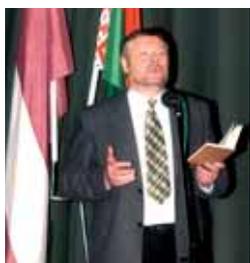
ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.19 (3045) ●

● ЧАЦВЕР, 24 МАЯ, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Калі вершы становяцца песнямі
У мінскім ДOME дружбы адбыўся вечар паэзіі, прысвечаны 50-годдзю літаратара, члена Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслава Валодзкі **Стар. 2**

У Жана Іва Кусто — беларускія карані
Стар. 3

Чым нам блізкая Італія?
Амаль заўсёды, калі разважаюць аб вытоках еўрапейскай культуры, звычайна пачынаюць гаворку з Італіі **Стар. 4**

СУСТРЭЧЫ

Летапіснаму Мінску — 940 гадоў. А рэальнаму?

Прафесар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Захар Шыбека нарадзіўся ў вёсцы Асінаўка Сенненскага раёна. Але, пазнаёміўшыся з такімі яго кнігамі, як нарыс сацыяльна-эканамічнага жыцця “Мінск у канцы XIX — пачатку XX стагоддзя”, “Мінск. Старонкі жыцця дарэвалюцыйнага горада” (у “сямейным” сааўтарстве з Соф’яй Шыбека) ці “Гарады Беларусі”, многія чытачы палічылі яго карэнным мінчанінам. Ну не мог жа ўраджэнец іншых мясцін так палюбіць сталіцу, апісваць яе мінулае не толькі з веданнем першакрыніц, што абавязкова для кожнага гісторыка, але і з такой шматгадовай адданасцю, замілаваннем. Працы доктара гістарычных навук Захара Шыбека асабліва актуальны і запатрабаваны сёлета ў сувязі з тым, што якраз спаўняецца 940 год з часу першай падзеі, у сувязі з якой Мінск (Менеск, Менск) быў успомнены ў пісьмовай, летапіснай крыніцы — “Аповесці мінулых часоў”. І гэта была бітва “на Нямігі крываваых берагах”. Са знаўцам гісторыі Мінска мы сустрэліся (у каторы ўжо раз) у рэдакцыі “Голасу Радзімы”.

ГЕОРГІЙ ШАБЛОК

Захар Шыбека

Вось такі жывалісны мінскі пейзаж якраз на перакрываванні старога і новага горада

— Захар Васільевіч, мне прыемна вас вітаць у знаёмых вам ужо сценах. Падштурхнула ж мяне запрасіць вас на гэтую сустрэчу вялікая, на ўсю старонку, публікацыя ў газетным дадатку “Комсомольская правда в Белоруссии”, прысвечаная 940-годдзю сталіцы нашай дзяржавы. Іншыя газеты, здаецца, яшчэ маўчаць пра юбілей, чакаюць воўсенскага свята горада. Між тым увесь сёлетні год можна лічыць юбілейным для Мінска.

— Адзін момант у пытанні здаўся мне крыху некарэктным. На самай справе Мінск значна

старэйшы на ўзросту. Пакінем ўбаку даўнія спрэчкі, што першапачаткова ён існаваў у іншым месцы, над ракой Менкай, адкуль і назва горада, што “перасяліўся” ён да зліцця Свіслачы і Нямігі пасля нажару, сляды якога сапраўды адшукалі археолагі. Але ж каб зафіксаваць летапісны факт бітвы, якая адбылася 3 сакавіка 1067 года (яшчэ снег ляжаў), каб адбылася сама бітва, несумненна, ля сцен замка, трэба, каб горад ужо існаваў. А гарадзішча тут магло ўзвышацца “да таго” ўжо не адно стагоддзе, бо перасяляліся ж не на пустэчу.

— Прабачце, што перапыню, але хочацца прыгадаць, што калі ўкраінцы вырашалі падобнае пытанне, колькі гадоў Кіеву, яны абавяліся на ўскосныя сведчанні, найперш археолагаў, на паданне пра легендарнага паліцкага князя Кія, і святкавалі ўжо 1500-годдзе сваёй сталіцы. Ці маглі б мы пайсці такім жа шляхам, абавяліся, скажам, на легенды пра Менеска?

— Ну, гэтае пытанне вырашаецца старажытнікам, археолагам. Я ж, як вы ведаеце, займаюся XIX стагоддзем, пачаткам XX, калі рэзка ўзрасло эканамічнае і культурнае значэнне Мінска, што забяспечыла яму потым статус сталіцы, “перамагчы” ў натуральным супрацьстаянні такіх дастойных канкурэнтаў, як Палацкія і Магілёў, пераадолець даўняю залежнасць ад Вільні.

— І якія ж вы бачыце таму прычыны?

— Як вядома, быццё вызначае свядомасць: у Мінску скрываваўся Лібава-Роменская і Маскоўска-Брэсцкая чыгункі — і адразу пачалі паскорана развівацца прамысловасць, гандаль, павялічылася колькасць гатэляў, развясцелых устаноў. **→ Стар. 3**

ВЕСТКІ

Патрэба і ўменне ГАНДЛЯВАЦЬ

Вольга Карнеева

“Белшына” адкрыла гандлёвыя дамы ў Расіі і Літве, плануе адкрыць — у Батсване, Гвінеі і Інданезіі.

Гандлёвыя арганізацыі прадпрыемства пачалі дзейнічаць у Ніжнім Ноўгарадзе, Краснадары, Петравадзку і Смаленску. У Літве гандлёвы дом адкрыты ў Вільнюсе. Стварэнне гандлёвых дамоў дазваляе прадпрыемству больш шырока прадставіць на знешнім рынку асартымент сваіх вырабаў, выключна пасрэдніцкія структуры, павышае эфектыўнасць продажу. Так, толькі па выніках першага квартала “Белшына” павялічыла вытворчасць прадукцыі амаль на сорак працэнтаў у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года. Аб’ём экспарту за студзень-сакавік узрос болей, чым на дваццаць працэнтаў.

Адкрыць гандлёвыя дамы ў Цюмені, Іркуцку, Курску (Расія), ва Усць-Каменагорску, Алматы (Казахстан) і Данецку (Украіна) “Белшына” плануе ў другім квартале гэтага года. Акрамя таго, сёлета гандлёвыя арганізацыі прадпрыемства з’явіцца ў далёкім замежжы — у Батсване, Гвінеі і Інданезіі.

Сталі бліжэй да Паднябеснай

Кітайскі культурна-адукацыйны цэнтр адкрыўся ў Беларускай нацыянальнай тэхнічнай універсітэце.

Цяпер беларускія студэнты могуць больш глыбока вывучаць мову і культуру, традыцыі Паднябеснай, мець зносіны з кітайскімі сябрамі. Студэнты ж з Кітая змогуць пазнаёміць беларусаў нават з асаблівасцямі нацыянальнай кухні. Для гэтага ў Цэнтры прадугледжана і абсталявана спецыяльнае памяшканне.

Цяпер ва ўніверсітэце развернута маляўнічая экспазіцыя кітайскай народнай творчасці. Цікава прадстаўлены вырабы з фарфору, вышыўка па шоўку. А днямі ў гэтай навукальнай установе прайшоў Міжнародны студэнцкі фестываль “Спорт для ўсіх”, які быў прысвечаны будучай алімпіядзе ў Пекіне. Усяго ў спартыўных спаборніцтвах прынялі ўдзел каля 70 студэнцкіх каманд, з іх 16 — замежных навучэнцаў.

Калі вершы становяцца песнямі

У мінскім ДOME дружбы адбыўся вечар паэзіі, прысвечаны 50-годдзю літаратара, члена Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслава Валодзькі

Кацярына Немагай

Напэўна, мара кожнага паэта — пачуць аднойчы песню на свае вершы. Такое жаданне было і ў Станіслава Валодзькі. І вось яно ажыццявілася: да многіх яго вершаў напісана музыка. У Латвіі, дзе цяпер пражывае паэт, выдадзены нават дыск пад назвай “Веру ў сваю зорку”. А песня “Беларускі дом” (музыку да слоў напісаў кампазітар Аляксандр Рудзь) увогуле стала гімнам беларусаў замежжа. З яе пачынаюцца многія культурныя мерапрыемствы, якія ладзяць арганізацыі суайчыннікаў за мяжой. Гучала песня і на вечары ў ДOME дружбы. Сюды павіншаваць юбілера прыехалі прадстаўнікі беларускай дыяспары з Літвы і Украіны, Расіі і Польшчы і, канешне ж, з Латвіі.

— Першая песня на мае словы “Гімн школе” была напісана настаўніцай музыкі Алай Снятковай, калі мне было за сорок, — гаворыць Станіслаў Валодзька. — Потым таленавіты латвійскі кампазітар Генрых Галіцкі, узяўшы мае вершы, напісаў некалькі песень: “Прыляціць вясной сарока”, “О, дзяцінства маё”, “Я твая Купалінка”, “Старажытны Даўгаўпілс мой”. Завязалася таксама супрацоўніцтва з кампазітарамі Латвіі Маяй Калныняй, Аляксандрам Рудзем, Яўгенам Лівіцыным, Ірэнай Цымбале, а таксама з беларускімі кампазітарамі — Аленай Атрашкевіч, Міколам Яцковым, Альбертам Белусем і Анатолям Мяд-

Станіслаў Валодзька прычытае новыя вершы

звездзевым.

Паэта вельмі радуе, што гэтыя песні не пакідаюць раўнадушнымі людзей. Яны падабаюцца, становяцца запамінальнымі, іх выконваюць самадзейныя і прафесійныя спевакі не толькі ў Латвіі і Беларусі, але і ў іншых краінах свету. Тая ж песня “Беларускі дом”, напрыклад, уключана ў дыск “Лепшыя песні Радзімы”, які выдалі летась беларусы Казахстана.

Вершы Станіслава Валодзька пачаў пісаць яшчэ ў школе — спачатку па-руску, але потым, калі настаўніца Лілія Іванова абудзіла цікавасць да беларускай літаратуры, стаў пісаць на роднай мове. Нягледзячы на тое, што ўжо больш за дваццаць гадоў ён жыве па-за межамі краіны, павага і інтарэс да беларускага слова толькі ўзрастаюць.

— Чаму так атрымоўваецца? — разважае паэт, —

Аджаю радкамі з асабістага верша: “Як ад сцюжы зімавай,/Божа, нас барані/Нам забыць нашу мову/І свае карані”.

Станіслаў Валодзька імкнецца і сваіх дзяцей навучыць паважаць мову, ведаць і разумець яе. Для сыноў Алега і Антона ён пісаў дзіцячыя вершы і казкі, якія ўвайшлі ў зборнікі “Калыханкі і пацешкі для Антошкі і Алежкі”, “Калі ласка, казка!”. І дзеці, трэба сказаць, не засталіся няўдзячнымі. Калі падраслі, сыны сталі лепшымі дарадчыкамі бацькі.

— Дзеці — выдатныя крыткі: не забываюць хваліць тату, — усміхаецца літаратар. — Калі гаварыць сур’ёзна, яны мне вельмі дапамагаюць. Малодшы сын Антон нават падказвае тэмы, імкнецца прыняць удзел у стварэнні твора.

Вельмі ганарыцца бацька і тым, што Антон сам летась захацеў пайсці вучыцца ў беларускую нядзельную школу, якая дзейнічае ў Даўгаўпілсе пры таварыстве беларускай культуры “Уздым”.

Сапраўдным жа падарункам да свайго юбілею Станіслаў Валодзька лічыць кнігу беларускай паэзіі “А водар Радзімы ўсё кліча і кліча”, якая была выдадзена Саюзам беларусаў Латвіі. У яе ўвайшлі і вершы Валодзькі. Хто ведае, мабыць многія з гэтых вершаў праз некаторы час ператворацца ў песні і будуць радаваць слухачоў у многіх краінах далёкага і блізкага замежжа.

Узаемныя сувязі будуць мацнець

Юрый Акулаў

Актывізацыя работы з беларускай дыяспарай за мяжой абумоўлена патрэбай у атрыманні інфармацыі аб гістарычнай радзіме. На гэта звярнуў увагу журналістаў на прэс-канферэнцыі старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы Мікалай Чаргінец паводле чарговага пасяджэння камісіі ў Гродне.

На пасяджэнні абмяркоўваліся пытанні далейшага развіцця супрацоўніцтва Савета Рэспублікі з беларускай дыяспарай за мяжой. “Суайчыннікі зацікаўлены ў атрыманні ўсебаковай інфармацыі аб гістарычнай радзіме, маюць патрэбу ў даведніках і стагистычных дадзеных, кнігах, літаратуры аб Беларусі. Жывучы ў іншых дзяржавах, яны хо-

чуць ведаць, што робіцца ў роднай краіне”, — адзначыў Мікалай Чаргінец.

Менавіта з гэтай мэтай ў Савете Рэспублікі было прынята рашэнне стварыць сектар па рабоце з суайчыннікамі за мяжой. У склад яго ўвайшлі як прадстаўнікі Савета Рэспублікі, так і зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў.

Мікалай Чаргінец адзначыў, што актывізуючы работу з беларускай дыяспарай, можна быць упэўненым у тым, што суайчыннікі дапамогуць данесці сапраўдную інфармацыю аб Беларусі да грамадзян тых краін, дзе пражываюць. У планах гэтай работы таксама яны маюць намер прыцягнуць да эканамічнага супрацоўніцтва бізнесменаў — выхадцаў з Беларусі.

Варта адзначыць, што цяпер за мяжой пражывае каля трох з паловай мільёнаў беларусаў, у тым ліку каля аднаго мільёна — на амерыканскім кантыненте, больш за 800 тысяч — у Расіі.

Самы хуткі сумесны праект

АРТУР ПРУТАС

Уладзімір Дорахаў

На Гянджынскім аўтамабільным заводзе ў Азербайджане наладжана зборачная вытворчасць аўтамабіляў “МАЗ”.

Афіцыйнае адкрыццё гэтага прадпрыемства адбылося ў канцы красавіка. Аснова ж праекта была закладзена падчас візіту ў Беларусь прэзідэнта Азербайджана Ільхама Аліева ў кастрычніку мінулага года.

Як адзначыў начальнік упраўлення знешнеэканамічных сувязяў Мінскага аўтамабільнага завода Анатоль Лаўрыновіч, запуск вытворчасці ў Гянджы стаў самым хуткім праектам па арганізацыі зборачнага прадпрыемства аўтамабіляў “МАЗ” за мяжой. Дапамагчы азер-

байджанскім партнёрам на пачатковым этапе у горад Гянджа былі накіраваны спецыялісты з Мінска. Беларускае прадпрыемства своечасова паставіла неабходнае абсталяванне, вузлы і камплектуючыя.

Першымі аўтамабілямі, што былі сабраны на Гянджынскім заводзе, сталі некалькі самазвалаў і бартавы аўтамабіль. Усе яны ўдзельнічалі ў Нацыянальнай выставе Беларусі ў Азербайджане, якая праходзіла ў Баку ў пачатку мая.

Дарэчы, паводле дадзеных цэнтра грамадскіх сувязяў Мінскага аўтамабільнага завода, калі ў 2006 годзе ў Азербайджан усяго былі экспартаваны 63 машыны, то сёлета толькі за чатыры месяцы бягучага года туды паставілі ўжо больш за 70 аўтамабіляў “МАЗ”.

...І Напалеон на кані

Ігар Гарбуноў з Віцебска — выдатны майстра па гістарычных мініяцюрах

Кастусь Карнялюк

На Віцебшчыне жанр мініяцюры вядомы са старажытнасці. Гісторыя данесла нам і імя выдатнага майстра

мініяцюры — Васіля Амеляненскага з Віцебска. Нашы таленавітыя продкі мініяцюрныя партрэты выконвалі на пергамінне, слановай косці, метале ці фарфоры, змяшчалі на медальё-

нах, табакерках, ордэнах. Да нашага часу дайшлі мініяцюрныя партрэты Пятра I, расійскіх імператрыц Ганны Іаанаўны і Кацярыны I, выкананыя майстрам Р. Мусікійскім, а таксама партрэты А. Міцкевіча і А. Сапегі.

Не забыта гэтая высакародная справа і ў нашы дні. У Віцебску ў музеі прыватных калекцый адкрылася выстава ваенна-гістарычнай мініяцюры мясцовага майстра Ігара Гарбунова. На ёй прадстаўлены дзве сотні работ з каляровай пластыкі. Тут ёсць рымскія легіянеры, каралеўскія мушкетёры, афіцэры часоў Айчынай вайны 1812 года, нават Напалеон на кані. Глядач сустрэнецца з Пятром I, Кацярынай II, Мікалаем II. Мне асабліва спадабаліся прадстаўлены на выставе рыцары сярэднявечча — яны нібы дыхаюць атмасферай гістарычных раманаў нашага слаўтага земляка Уладзіміра Караткевіча, якога самога калегі па пярэ называлі Рыцарам.

СУСТРЭЧЫ

Летапіснаму Мінску — 940 гадоў. А рэальнаму?

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

— Верыцца, што ў сувязі з юбілеем Мінска вы парадуеце чытачоў чарговай кнігай. Пра што яна будзе?

— Сваю трэцюю кнігу пра наш горад, а яна ўжо амаль гатова, я прысвячаю таму ж перыяду: пералому XIX і XX стагоддзяў, калі тут завірвала не толькі эканамічная, але і культурная жыццё, калі побач з Пецярбургам і Вільняй цэнтрам беларускага нацыянальнага адраджэння становіцца і Мінск. Асвятляць гэты перыяд дапамагае мне дастатковая колькасць крыніц, найперш архіўных. Скажам, упершыню будуць шырока выкарыстаны матэрыялы перапісу гарадскіх домаўладанняў 1910 года, з якіх відаць, хто як тады жыў, якую плошчу здымаў. Аказваецца, што нашы ўяўленні пра беднасць рабочага класа ў дасавецкай Расіі яўна гіпербалізаваны, бо мінскі слесар ці машыніст паравоза мог зняць трохпакаёвае жылло, прыслугу трымаць... Я імкнуся паказаць не толькі сацыяльна-палітычнае, але і паўсядзённае жыццё мінчукоў пачатку мінулага стагоддзя. І абіраюся тут імат у чым на ваш прыклад, на вашы кнігі “Беларусь у лютэрку мемуарнай літаратуры XVIII

Старажытны Мінск па малюнку С. Мусінскага

стагоддзя” і “Як жылі нашы продкі ў XVIII стагоддзі”.

— Ну, там іншыя крыніцы былі, і на архіўныя матэрыялы я не абіраўся — толькі на ўспаміны... Аднак, цікава: на якія каларытныя факты з паўсядзённага жыцця нашых продкаў натрапілі вы?

— Прывяду хаця б вось такі. Нейкаму Уладзіміру Аскірку, а можа Аскерку дазволілі на Захар’еўскай вуліцы адкрыць павільён пад назвай “Балаган для кароў”: прыходзь, пі свежы сыра-

дой. Або даі карову сам, кармі яе.

— Такая задума выклікала б цікавасць і сёння. Ну, калі не ў самым цэнтры горада, то дзесьці на ўскраіне, на рынку якім... Аднак вернемся да галоўнай тэмы нашай размовы: значыць, вярнасць мінскай тэматыцы — на ўвесь даследчыцкі шлях? А як жа будзе з вашай ранейшай цікавасцю да гісторыі Беларусі ўвогуле? Памятаецца, у 1990 годзе узнік так званы “Рымскі праект”, паводле якога беларускія (канкрэтна — вы з Генадзем

Сагановічам), літоўскія, польскія і ўкраінскія гісторыкі ўзяліся напісаць чатыры гісторыі сваіх краін з двума толькі засцярогамі — каб там не было нічога ўзаемавыключнага і нічога, што абражала б пачуцці іншага народа... Дык вось, ваша гісторыя выйшла як у арыгінале, так і ў перакладзе на польскую мову...

— Перапыню вас. Толькі што выйшаў і чэшскі пераклад. Дадаткова ў яго ўключаны раздзел пра беларуска-чэшскія грамадска-культурныя ўзаемадзеянні.

— А літоўскі, украінскі?

— Літоўцы ўвогуле не напісалі сваёй гісторыі. Думаецца, што ўся справа тут у вызначэнні этнічнай належнасці Вялікага княства Літоўскага. Відаць, ім цяжка было напісаць сваю гісторыю так, каб пры гэтым не пакрыўдзіць беларусаў і часткова ўкраінцаў. Апошнія ж не здзейснілі свае намеры па фінансавых прычынах. Так што “Рымскі праект” нельга лічыць цалкам завершаным.

— Якія ж у вас планы на будучыню? Даследчыцкая вярнасць Мінску захавецца?

— Хацелася б глянуць на яго гісторыю ў больш шырокім кантэксце, напісаць эканамічную гісторыю нашай краіны, да таго — кнігу “Станаўленне гарадской цывілізацыі ў Беларусі”. Такі спецыяльны курс у эканамічным універсітэце чытаю... Адпаведныя падручнікі для вышэйшых навучальных устаноў.

— І паўдзельнічаць восенню ў святкаванні Дня Мінска, на якім, безумоўна, і яго юбілей прыгаджаюць. Добра, што ў нас ёсць дзень горада!

— Да абавязковай сустрэчы на свяце! І — за гутарку дзякуй.

Адам Мальдзіс

З РЕДАКЦЫЙНАЙ ПОШТЫ

У Жана Іва Кусто — беларускія карані

Жан Іў Кусто

Ян Драўніцкі

Імя французскага даследчыка-акеанографа, контр-адмірала, члена Французскай акадэміі навук Жана Іва Кусто добра вядома ва ўсім свеце.

Гэта ён вынайшаў ақваланг, кіраваў доследамі на судне “Каліпсо”, прыстасоваў для работы пад вадой кінакамеру і асабіста зняў каля 90 дакументальных фільмаў, а сярод іх — “Залатую рыбу” і “Свет без сонца”, удастоеныя прэміі “Оскар”. Гэта ён прыдумаў і распрацаваў падводныя хаткі, дзе чалавеку можна жыць і працаваць. Гэта ён меў... беларускае паходжанне?!

Да апошняй думкі мяне падштурхнула сустрэча, якая адбылася ў Вільнюсе ў красавіку бягучага года. Маёй суб’ядніцай выпадкова стала зямлячка з Мядзельшчыны Валерыя

Пятроўна Кусто, якая нарадзілася ў 1916 годзе. Яна паведаміла мне, што гадоў з дзесяць назад, пасля смерці французскага вучонага на яе выйшлі дыпламатычныя работнікі ў сувязі з тым, што ёй належала атрымаць частку спадчыны па нябожчыку. Тады жанчына зацікавілася сваімі продкамі.

Аказалася, што ў сярэдзіне XIX стагоддзя дзесьці пад Мядзелем пражываў невядомы нам сёння чалавек з прозвішчам Кусто (ці Куста), які меў двух сыноў. Адзін з іх, Францішак, — гэта дзед Валерыі Пятроўны. Другі ж паехаў у Францыю на заробаткі і там застаўся жыць, а сын яго, Леонард, меў нейкія адносіны да суднабудавніцтва, камерцыі. Леонард Кусто быў двойчы жанаты, яго ж малодшы сын, Жак Іў (1910—1997), якраз і быў тым славутым рамантыкам-падводнікам. А паколькі брата Валерыі Пятроўны Станіслава

(1922—1995) ужо не было ў жывых, яна заставалася адзінай спадкаеміцай даволі заможнага акіянографа (з 1957 года ён з’яўляўся дырэктарам славутага Акіянаграфічнага музея ў Манака) па “беларускай” генеалагічнай лініі.

Аднак, узважаўшы ўсе акалічнасці, Валерыя Кусто ад спадчыны адмовілася. Калі дыпламатычныя работнікі наведалі яе другі раз, яна падпісала пра гэта адпаведны дакумент.

Прызнаюся, спачатку аповед 91-гадовай жанчыны здаўся мне нерэальным. Кусто — і беларускія карані? Але потым падумалася: такое не прыдумаеш. Прыгадалася, што і другі славуты француз, паэт Гіём Апалінэр таксама з беларускага роду — Кастравіцкіх, што яго блізкі родзіч стаў пісьменнікам, але ўжо беларускім — Карусём Каганцом. Чаму з Кусто не магло стацца таксама, як з Апалінэрам, як і з многімі іншымі нашчадкамі нашых суайчыннікаў?!

Спадчына набывае сусветны статус

У Нясвіжы адкрыта памятная дошка, якая пацвярджае ўключэнне Архітэктурна-культурнага комплексу рэзідэнцыі Радзівілаў у Спіс сусветнай культурнай і прыроднай спадчыны ЮНЕСКА.

Ірына Цімафеева

Намеснік міністра культуры Беларусі Уладзімір Грыдзюшка адзначыў, што апошнім часам праведзена вялікая работа па рэканструкцыі комплексу, даследаванню гістарычнага матэрыялу Нясвіжскага краю. У выніку гэтай дзейнасці з ліпеня 2005

года рэзідэнцыя Радзівілаў стала не толькі гісторыка-культурнай спадчынай Беларусі, але і спадчынай усёга чалавецтва. Дарэчы, гэта ўжо трэці архітэктурны помнік нашай краіны, унесены ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Нягледзячы на тое, што ў 1939-1941 гадах было страчана ўнутранае ўбранне пала-

ца, унікальны помнік архітэктурны XVI стагоддзя — фарны касцёл, магільны склеп Радзівілаў, паркавы комплекс захаваліся. Была распрацавана праграма музеефікацыі замка для таго, каб узнавіць эпоху XVIII стагоддзя. А поўнасцю рэканструкцыю рэзідэнцыі Радзівілаў плануецца завяршыць да 2010 года.

У сучасным Нясвіжы шмат што нагадвае пра гісторыю

Чым нам блізкая Італія?

Амаль заўсёды, калі разважаюць аб вытоках еўрапейскай культуры, звычайна пачынаюць гаворку з Італіі

Армен Сардараў,
доктар архітэктуры

Справа ў тым, што антычная рымская цывілізацыя стала падмуркам усёй сусветнай культуры, што італьянскае Адраджэнне з яго гуманізмам і накіраванасцю да Чалавека змяніла філасофію нашага духоўнага жыцця. Святло італьянскай культуры шмат вякоў пранізвае нашу беларускую рэчаіснасць.

Мы добра ведаем, напрыклад, што жамчужына нашай літаратуры — «Песня пра Зубра» Міколы Гусоўскага — была

напісана менавіта на латыні — мове старажытных рымлян — «CARMEN DE BIZONTIS». Адна з першых паэм сучаснай беларускай мовы — «Энеіда навыварат» — натхнёная творам вялікага італьянскага паэта Вергілія. Італьянская культура моцна паўплывала і на развіццё беларускай адукацыі. Вядома, што ў XVI–XVIII стагоддзях таленавітая моладзь ехала вучыцца ў Еўропу, але і ў Беларусі існавалі іезуіцкія навучальныя установы — калегіумы, у якіх таксама можна было набыць адукацыю.

Калісьці Радзівіл запрасіў у Нясвіж італьянскага архітэктара Яна Марыю Бернардоні, і дух вялікага еўрапейскага мастацкага стылю — барока — прыйшоў у Беларусь. І цяпер, калі нас сустракаюць вежы бароч-

ных касцёлаў у шматлікіх беларускіх гарадах і мястэчках, мы не можам не ўспомніць іх італьянскія карані.

Прыгадваючы архітэктуру, нельга забывацца і пра больш блізкія да нас часы. Праспект Незалежнасці ў Мінску, напрыклад, пабудаваны ў сярэдзіне мінулага стагоддзя пад уплывам эстэтыкі італьянскіх палацаў эпохі Адраджэння.

Вось і нядаўна маладыя архітэктары з Беларускага нацыянальнага політэхнічнага ўніверсітэта, калі прыехалі ў Фларэнцыю на Міжнародны агляд дыпломных праектаў студэнтаў-архітэктараў, адразу адчулі сабе не толькі гасцямі ў чужым доме, але і сапраўднымі нашчадкамі тых агульных культурных з'яў якія звязваюць Беларусь з Італіяй.

У Венецыі прыгажосць натхняе на творчасць

Шэдэўры мастацтва ўпершыню ў Мінску

Дзіяна Грышанова

Прыкметнай падзеяй у культурным жыцці сталіцы стала адкрыццё беларуска-расійскай выставы «Палонныя прыгажосці».

Шэдэўры рускага акадэмічнага і салоннага мастацтва XIX — пачатку XX стагоддзя з фондаў Дзяржаўнай Траццякоўскай галерэі экспануюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі. Па словах загадчыцы аддзела рускага мастацтва музея Таццяны Рэзнік, упершыню ў Беларусі дастаткова поўна паказаны цэлы пласт жывапісу рускага салоннага мастацтва 1830-1910-х гадоў, акадэмічны малюнак XIX — пачатку XX стагоддзя, дагэтуль не вельмі знаёмы шырокаму колу гледачоў.

У экспазіцыю ўвайшлі 47 работ высокапрафесійных майстроў. Сярод іх карціны Кастуся Макоўскага, Сцяпана Бакаловіча, Івана Макарава, а таксама Карла Брулова, Васіля Паленава і Генрыха Семірадскага.

Таццяна Рэзнік адзначыла, што экспазіцыя твораў рускага салоннага і акадэмічнага мастацтва XIX — пачатку XX стагоддзя дапамагае стварыць больш аб'ектыўную карціну развіцця рускага мастацтва, аднавіць гістарычную справядлівасць і аддаць даніну мастакам, якія ўнеслі істотны ўклад у развіццё культуры XIX стагоддзя.

Бранск — месца творчай сустрэчы

Ірына Цімохіна

Спектакль Гомельскага абласнога драматычнага тэатра «Восеньскія скрыпкі» сёлета адкрые XV Міжнародны фестываль «Славянскія тэатральныя сустрэчы». Гэты фестываль быў заснаваны дзеля творчых сустрэч дзеячаў тэатра трох краін — Украіны, Расіі, Беларусі. Месцам гэтых сустрэч вырашылі абраць гарады беларуска-расійска-ўкраінскага памежжа. Цяпер у расійскім Бранску свае спектаклі паказваюць дзесяць тэатральных калектываў. Беларусь акрамя гамяльчан прадстаўляе Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі.

Баль класічнай музыкі

Фестываль «Музы Нясвіжа» сёлета ўпершыню сабраў на музычную асамблею выканаўцаў на драўляных духавых інструментах. Тое, што было невядома пра гэтыя інструменты, на пачатку фестывалю расказалі навукоўцы, а віртуознасць ігры прадэманстравалі адзін з ансамбляў Нацыянальнага канцэртнага аркестра Беларусі, у якім нарадзілася ідэя фестывалю.

Такім чынам, сталіца беларускай камернай музыкі — менавіта з Нясвіжа пачаўся фестывальны рух — прымала гасцей. Там панавала беларуская музычная класіка XX стагоддзя, а беларускае сярэднявечча знайшло прытулак у старажытных сценах падчас праграмы «Музычны гадзіннік Нясвіжскай ратушы».

Адбыўся звычайны цуд

Ганна Юкідовіч

Як вядома, перамогу ў «Еўрабачанні-2007», нягледзячы на тое, што яго даўно ўжо называюць не вакальным спаборніцтвам, а конкурсам шоу-пастановак, атрымала лірычная балада «Малітва» ў выкананні сербскай спявачкі Марыі Шэрыфавіч. Песня ж беларускага ўдзельніка Дзмітрыя Калдуна

Дзмітрый Калдун — на «Еўрабачанні-2007»

«Work Your Magic» на музыку Філіпа Кіркова і словы Карэна Ка-

валерана зарабіла 145 балаў, што дазволіла беларусу ўзыйсці на шостае месца. Вышэйшыя балы Беларусі аддалі Ізраіль, Украіна і Расія, па 10 паставілі Малдова, Арменія і Мальта.

Дарэчы, заўважым, што Дзмітрыю Калдуну, які выканаў сваю праграму-максимум, удалося літаральна ўскочыць у апошні вагон: з 2009 года правілы конкурсу

будуць зменены, і «Еўрабачанне» разаб'ецца на два паўфіналы, аўтаматычна ж у фінал трапяць толькі пераможцы плюс краіны «вялікай чацвёркі» Францыя, Вялікабрытанія, Іспанія і Германія. Так што наступнаму прадстаўніку ад Беларусі Дзмітрыю Калдун зрабіў, без перабольшання, каралеўскі падарунак. Ну і сабе самому, натуральна, таксама.

КАРЦІННАЯ ГАЛЕРЭЯ

Пейзажы, якія ўражваюць

Адам Мальдзіс

Імя і спадчына Станіслава Жукоўскага належаць тром суседнім славянскім народам — беларускаму, рускаму і польскаму. Нарадзіўся ён у вёсцы Ендрыхаўцы цяперашняга Ваўкавыскага

раёна Гродзенскай вобласці. Вучоба і першы этап творчасці жывапісца звязаны з Масквой. Там ён закончыў вучылішча жывапісу, скульптуры і дойлідства. Затым пачалося яго ўзыходжанне на мастацкі Алімп. З 1903 года ён член Таварыства перасоўных вы-

стаў, з 1907 — член Саюза рускіх мастакоў, наступная вяршыня — акадэмік жывапісу. У 1917 годзе абставіны прымусілі Станіслава Юльянавіча пераехаць у Варшаву, дзе ён адкрыў у 1920 годзе прыватную школу жывапісу. Памёр мастак у жніўні 1944 года

ў канцэнтрацыйным лагеры нацыстаў.

Пісаў Станіслаў Жукоўскі пейзажы, інтэр'еры, нацюрморты. Найбольш вядомы яго творы — «Веснавая вада» (1898), «Стары маёнтак» (1910), «Радасны май» (1912). Многія пейзажы жывапісца тэматычна звязаны з Беларуссю («Нёман», «Рака на Палесці», «Крыгаход на Нёмане», «Рака Вілейка» і іншыя).

У Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі захоўваецца каля 40 твораў Жукоўскага. Але няма іх знаходзіцца за рубяжом — у Расіі і Польшчы. На рэпрадукцыях вы бачыце алейнае палатно мастака «Радасны май», якое належыць Дзяржаўнай Траццякоўскай галерэі ў Маскве, і эцюд для аднайменнай карціны «Бяссонная ноч» (Новасібірская абласная карцінная галерэя).

«Радасны май»

«Бяссонная ноч»